

عنوان مقاله:

براعت استهلال های تغزل گونه در شاهنامه

محل انتشار:

فصلنامه فنون ادبی، دوره 9، شماره 1 (سال: 1396)

تعداد صفحات اصل مقاله: 14

نویسندگان:

محمود عباسی - دانشیار گروه زبان و ادبیات فارسی دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان، ایران

یعقوب فولادی - دانشجوی دکتری زبان و ادبیات فارسی دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان، ایران

خلاصه مقاله:

وقتی به ساختار نامه نامور قوم ایرانی، شاهنامه فردوسی، ژرف می‌نگریم؛ علاوه بر محتوی و بن‌مایه‌های سخت و ستوارش، قالب داستان‌ها و روند روایت آن‌ها هم به جای خود بسیار هوشمندانه و عالمانه هستند. یکی از شگردهایی که سهم افزونی در این داستان‌ها دارد، براعت استهلال‌های آن‌ها می‌باشد. از شمار فراوان مقدمه‌های داستان‌های شاهنامه ده مقدمه براعت استهلال کامل هست؛ که از این ده براعت استهلال، سه مقدمه آن از نظر ساختار بیشتر به یکدیگر شباهت دارند و با هفت مقدمه دیگر دارای تفاوت‌هایی می‌باشند. این سه دیباچه، براعت استهلال داستان‌های «کیخسرو»، «رستم و اسفندیار» و «پادشاهی هرمزد» هستند؛ که ساختاری شبیه تغزل‌های قصیده دارند. یعنی از نظر: الف) تعداد بیت‌ها، ب) موضوع، فضا، روایت و شخصیت آن‌ها و ج) بیت تخلص (گریز) هم‌خوانی‌های بارزی با تغزل دارند، به گونه‌ای که تغزل قصاید را به ذهن تداعی می‌کنند. در این پژوهش به روش تطبیقی- تحلیلی با نگاهی بر تغزل در قصیده پارسی و براعت استهلال در ادب پارسی و کاربرد آن در شاهنامه؛ ساختار سه براعت استهلال مذکور و قیاس و سنجش آن‌ها با دیگر براعت استهلال‌های شاهنامه و تغزل قصاید بررسی شده است. در آخر نیز به چرایی و چگونگی به وجود آمدن این پدیده پرداخته‌ایم.

کلمات کلیدی:

براعت استهلال، تغزل، فردوسی، شاهنامه، سبک خراسانی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1188546>

